

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ

กองนิติการ สป.

โทร. 50467

ที่ มท 0209.1 / 1675

วันที่ 5 ตุลาคม 2544

22608

เรื่อง ขออนุมัติประกาศกำหนดเขตหมู่บ้าน

เรียน ปลัดกระทรวงมหาดไทย

1. ต้นเรื่อง

กรมการปกครอง ได้เสนอความเห็นชอบต่อปลัดกระทรวงมหาดไทย ในการอนุมัติ การกำหนดแนวเขตหมู่บ้าน หมู่ที่ 3 และหมู่ที่ 5 ตำบลหนองอิรุณ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดย หมู่บ้านทั้งสองมีเขตการปกครองติดต่อกัน การปรับปรุงแนวเขตฯ ได้ดำเนินการไปเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรและให้มีความถูกต้องตามสภาพข้อเท็จจริง

2. ข้อเท็จจริง

ปลัดกระทรวงมหาดไทยได้มีบัญชาให้กองนิติการ สป. พิจารณาว่าการเปลี่ยนแปลง เขตหมู่บ้าน ซึ่งเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการจังหวัด ตามข้อกฎหมายและระเบียบกระทรวงมหาดไทย จะ ต้องให้กระทรวงมหาดไทยให้ความเห็นชอบก่อนหรือไม่

3. ข้อกฎหมาย

3.1 พระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่พุทธศักราช 2457 เอกสาร 2

มาตรา 2 บัญญัติว่า "พระราชบัญญัตินี้ตั้งแต่วันประกาศแล้วให้ใช้ทั่วทุก มณฑล เว้นแต่ในจังหวัดกรุงเทพฯ ขึ้นใน....."

มาตรา 6 บัญญัติว่า "ในการกำหนดเขตหมู่บ้านและตำบลทั้งปวงในหัวเมืองใด ให้ผู้ว่าราชการเมืองนั้น เมื่อได้อนุมัติของสมุหเทศาภิบาลแล้ว มีอำนาจที่จะกำหนดได้ "

มาตรา 8 บัญญัติว่า " บ้านหลายบ้านอยู่ในท้องที่อันหนึ่ง ซึ่งอยู่ในความปก ครองอันเดียวกันให้จัดตั้งเป็นหมู่บ้านหนึ่งลักษณะที่กำหนดหมู่บ้านตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถือความ สะดวกแก่การปกครองเป็นประมาณ คือ ข้อ 1 ถ้าเป็นที่มีคนอยู่รวมกันมาก ถึงจำนวนบ้านน้อย ให้ถือ เอาจำนวนเป็นสำคัญ ประมาณราว 200 คน เป็นหมู่บ้านหนึ่ง

มาตรา 66 บัญญัติว่า "อำเภอ 1 ให้มีพนักงานปกครองคณะ 1 เรียกรวมกันว่า กรมการอำเภอ ๆ แยกเป็นรายตำแหน่งดังนี้

(1) นายอำเภอ หรือถ้าเป็นตำแหน่งพิเศษ เรียกว่าผู้ว่าราชการอำเภอ เป็น หัวหน้าการปกครองทั่วไปในอำเภอ และขึ้นตรงต่อผู้ว่าราชการเมือง มีอำเภอละคนหนึ่ง...."

มาตรา 29 บัญญัติว่า " หลายหมู่บ้านรวมกันราว 20 หมู่บ้านให้จัดเป็นตำบล หนึ่ง และเมื่อสมุหเทศาภิบาลเห็นชอบด้วยแล้ว ให้ผู้ว่าราชการเมืองกำหนดหมายเขตตำบลนั้นให้

ทราบโดยชัดว่าเพียงใดทุกด้าน ถ้าที่หมายเขต ไม่มีลำห้วย หนอง คลอง บึง บางหรือสิ่งใดเป็นสำคัญ ก็จัดให้มีหลักปักหมายเขตไว้เป็นสำคัญ

3.2 แจ้งความกระทรวงมหาดไทย พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ ใช้ตรา ตำแหน่ง แจ้งความมา ณ วันที่ 7 สิงหาคม พระพุทธศักราช 2460 แจ้งความว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้ตราประจำชาติสำหรับ ตำแหน่งอุปราชมณฑลภาค ... ฯลฯ กับทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนคำว่า "เมือง" เรียกว่า "จังหวัด" และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้ตราประจำชาติสำหรับ ตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัด ฯลฯ ตามที่กระทรวงมหาดไทยได้ขอพระบรมราชานุญาตฯ เอกสาร 5

3.3 พระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2476 มาตรา 20 วรรคสอง บัญญัติว่า "ข้าหลวงประจำจังหวัด สังกัดกระทรวงมหาดไทย มีอำนาจและหน้าที่บริหารราชการในจังหวัด ซึ่งก่อนใช้พระราชบัญญัตินี้เป็นอำนาจและหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด และสมุหเทศาภิบาล "

เอกสาร 6

3.3 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 มาตรา 34 วรรคสาม บัญญัติว่า "บรรดาอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับราชการ ซึ่งข้าหลวงประจำจังหวัด หรือกรมการจังหวัด มีอยู่ให้โอนไปเป็นอำนาจและหน้าที่ของผู้ว่าราชการจังหวัด" เอกสาร 7

3.4 ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ประกาศ ณ วันที่ 29 กันยายน 2515 ข้อ 53 กำหนดว่า "ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ (1) บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ฯลฯ " เอกสาร 8

3.5 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 57 บัญญัติว่า "ผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ (1) บริหารราชการตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ฯลฯ " เอกสาร 9

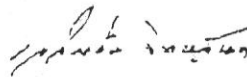
4. ข้อพิจารณา

กองนิติการ สป. พิจารณาจากข้อกฎหมายดังกล่าวข้างต้นแล้ว มีความเห็นว่า อำนาจในการกำหนดเขตหมู่บ้านเป็นอำนาจของผู้ว่าราชการเมือง(ผู้ว่าราชการจังหวัด) ส่วนอำนาจในการอนุมัติการกำหนดเขตหมู่บ้านและตำบลเป็นอำนาจของสมุหเทศาภิบาล ต่อมาอำนาจในการอนุมัตินี้ ได้มีการผ่องถ่ายไปเป็นของข้าหลวงประจำจังหวัด หรือผู้ว่าราชการจังหวัดในปัจจุบัน ทำให้อำนาจในการกำหนดเขตหมู่บ้านและอำนาจในการอนุมัติให้มีการกำหนดเขตหมู่บ้านตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ 4 รวมอยู่ในตัวผู้ว่าราชการจังหวัด แต่เนื่องจากกระทรวงมหาดไทยได้มีการสั่งการให้ จังหวัดต้องรายงานเรื่องดังกล่าวให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณา ก่อนด้วยเหตุที่ปรากฏตามนัยหนังสือ กระทรวงมหาดไทย ที่ 13/2492 ลงวันที่ 8 มกราคม 2492 ข้อ 2 นั้น

ในเรื่องนี้สามารถอธิบายความทางกฎหมายได้ว่า กระทรวงมหาดไทยได้อาศัยอำนาจบริหารราชการแผ่นดินในขณะนั้นสั่งการฯ (ซึ่งยังมีผลบังคับใช้จนถึงปัจจุบันถ้าคำสั่งนั้นยังไม่ถูกยกเลิก) ให้การปฏิบัติตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ (การปฏิบัติตามกฎหมาย) ถูกบังคับโดยกฎหมายที่มีศักดิ์ชั้นสูงกว่า คืออำนาจบริหารราชการแผ่นดิน ให้การกำหนดและการอนุมัติเขตหมู่บ้านและตำบล จังหวัดต้องส่งเรื่องให้กระทรวงมหาดไทยพิจารณาก่อน

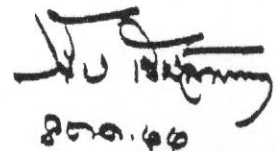
ดังนั้นการดำเนินการตามข้อกฎหมายโดยข้อเท็จจริงนี้ จังหวัดจึงไม่อาจกำหนดแนวเขตหรืออนุมัติให้มีการกำหนดแนวเขตหมู่บ้าน ตามมาตรา 6 ของพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ 4 ตามลำดับโดยมีต้องขอความเห็นชอบจากกระทรวงมหาดไทยได้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(นายเฉลิมชัย รัตนจินท์)
ผู้อำนวยการกองนิติการ สป.

ท.พ.

(นายวรวิทย์ เลิศลักษณ์)

รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงมหาดไทย